

4. Edukacja

Powiat starogardzki charakteryzuje ponadprzeciętna liczba obiektów szkolnych, uczniów i absolwentów szkół gimnazjalnych, średnich i zawodowych. Ponadto istnieją instytucje pozaszkolne, przygotowujące do zawodu. Dobrze rozwinięte jest szkolnictwo zawodowe dla dorosłych, jednak popyt na nie jest stosunkowo niski, a jeśli jest – to głównie ze strony kobiet.

Zestawiając profil wykształcenia absolwentów szkół zawodowych oraz wyniki rekrutacji do szkół zawodowych z listą zawodów, w których pod koniec roku 2007 było zarejestrowanych najwięcej bezrobotnych można wnioskować, że szkoły zawodowe w niewystarczającym stopniu dostosowują ofertę edukacyjną do potrzeb rynku pracy. Większość szkół zawodowych kształci i prowadzi rekrutację w zawodach generujących bezrobocie, przede wszystkim: sprzedawca, asystent ekonomiczny, kucharz czy pracownik biurowy¹.

Dwie trzecie osób uczących się po ukończeniu obecnej szkoły zamierza podjąć pracę zawodową zgodną z kierunkiem wykształcenia. Na szansę podjęcia takiej pracy ma nadzieję ponad połowa z nich. W swoje możliwości najbardziej wierzą osoby mieszkające w dużych miastach, nieco mniej - mieszkańcy mniejszych miejscowości².

Biorąc pod uwagę długofalowe trendy rozwoju gospodarczego, związane przede wszystkim z postępującą intelektualizacją pracy i powiązaniem z nią wzrostem znaczenia sektora usług, w szczególności odnoszących się do generowania, przetwarzania oraz zarządzania informacją i wiedzą, podkreślić należy znaczenie szkolnictwa wyższego dla rynku pracy. Wielkość oraz struktura napływu absolwentów tych szkół w istotny sposób determinuje jakość zasobów pracy.

Niepokojące sygnały płyną z obszaru szkolnictwa wyższego. W tym roku akademickim naukę na pierwszym roku rozpoczęło 455 tys. osób. Największą popularnością cieszyły się pedagogika, prawo, zarządzanie, ekonomia i administracja. Tak wynika z informacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wśród 20 najbardziej popularnych kierunków

¹ „Powiatowy program przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy dla powiatu starogardzkiego na lata 2007-2013” Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, red. M. Nowicki, Starogard Gd. 2007

² Analiza regionalnych rynków pracy województwa pomorskiego. Raport z badania mieszkańców i firm. PBS DGA Sp. z o.o., Sopot, listopad 2007 r.

znalazły się tylko cztery ścisłe: informatyka, budownictwo, biotechnologia i ochrona środowiska. Z danych GUS wynika, że tylko około 14 proc. młodzieży wybiera studia techniczne i matematyczno-przyrodnicze, a największą przeszkodą dla rozwoju wielu firm będzie brak wykwalifikowanych pracowników. Pracodawcy oceniają, że przy obecnym poziomie kształcenia już za pięć lat zabraknie około 75 tys. inżynierów. Dlatego warto zachęcać młodzież do studiowania na kierunkach ścisłych³.

Instytucje edukacyjne to podmiot, na którym skupia się uwaga zarówno tych, którzy korzystają bezpośrednio z ich działania – uczniowie, studenci i kursanci, jak i ci, którzy będą wykorzystywać „produkt” owych instytucji, tzn. zasoby ludzkie – wyposażonych w kwalifikacje potencjalnych pracowników. Istotnym zatem elementem dyskusji nad ofertą kształcenia szkolnictwa zawodowego i ogólnego, potrzebami rynku pracy analizowanymi z uwzględnieniem możliwości szkół, jest głos pracodawców.

Wyniki badania w szkołach ponadgimnazjalnych i uczelni wyższej

Celem badania było uzyskanie informacji o liczbie absolwentów według zawodów, którzy ukończyli szkołę w roku bieżącym oraz o przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów w roku przyszłym.

Badania ankietowe przeprowadzone zostały w szkołach ponadgimnazjalnych i szkole wyższej, zlokalizowanych na terenie powiatu starogardzkiego na przełomie kwietnia i maja 2008 roku.

Wyniki badania charakteryzują sytuację na rynku pracy absolwentów w powiecie starogardzkim, z uwzględnieniem grup zawodów, rodzajów szkół, gmin itp.

W badaniu wzięły udział następujące szkoły:

- Zaoczne Liceum Uzupełniające w Starogardzie Gdańskim
- Zaoczne Liceum Ponadgimnazjalne w Starogardzie Gdańskim
- Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarnej Wodzie
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarnej Wodzie

³ Jolanta Góra, „Polska nadal kształci najwięcej pedagogów”, Gazeta Prawna Nr 61 (2183) czwartek, 27 marca 2008 r.

- II Liceum Ogólnokształcące w Starogardzie Gdańskim
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Starogardzie Gdańskim
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Starogardzie Gdańskim
- I Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Starogardzie Gdańskim
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Skarszewach przy Zespole Szkół Publicznych
- Technikum Żywnienia i Gospodarstwa Domowego w Smętowie Granicznym
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych przy Zespole Szkół Gospodarki Żywnościowej w Smętowie Granicznym
- II Liceum Profilowane przy Zespole Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim
- Technikum Nr 2 przy Zespole Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 przy Zespole Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim
- Technikum Uzupełniające dla Dorosłych przy Zespole Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim
- Zaoczne Liceum Uzupełniające w Lubichowie
- Zaoczne Liceum Ponadgimnazjalne w Lubichowie
- Technikum Nr 1 w Zespole Szkół Ekonomicznych w Starogardzie Gdańskim
- I Liceum Profilowane w Zespole Szkół Ekonomicznych w Starogardzie Gdańskim
- Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Liceum Profilowane przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Technikum Rolnicze przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Technikum Hodowli Koni przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Technikum Agrobiznesu przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie

- Technikum Architektury Krajobrazu przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Technikum Uzupełniające dla Dorosłych przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Szkoła Policealna dla Dorosłych przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
- Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu
- Liceum Profilowane przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu
- Technikum przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Owidzu
- Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Owidzu
- Liceum Profilowane przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Owidzu
- Prywatne Policealne Studium Zawodowe „Wiedza” w Starogardzie Gdańskim
- Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Wiedza” w Starogardzie Gdańskim
- Prywatne Liceum Ogólnokształcące Uzupełniające dla Dorosłych „Wiedza” w Starogardzie Gdańskim
- Starogardzkie Autonomiczne Liceum Ogólnokształcące przy Zespole Starogardzkich Szkół Autonomicznych
- Pomorska Wyższa Szkoła Polityki Społecznej i Gospodarczej w Starogardzie Gdańskim

TABELA NR 8

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę na terenie powiatu w roku 2007	Przewidywani absolwenci w roku 2008
1	000000	Bez zawodu (absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych)	1265	1131
2	721304	Blacharz	12	6
3	721303	Blacharz samochodowy	5	7
4	741201	Cukiernik	6	9
5	713101	Dekarz	0	2
6	724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	3	1
7	724201	Elektryk	9	15
8	514102	Fryzjer	16	6
9	742304	Krawiec	1	2
10	512202	Kucharz małej gastronomii	34	29
11	714202	Lakiernik	0	1
12	714103	Malarz tapeciarsz	3	5
13	723106	Mechanik pojazdów samochodowych	37	30
14	725110	Monter elektronik	6	2
15	713604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	3	5
16	712102	Murarz	1	2
17	741203	Piekarz	11	20
18	741104	Rzeźnik wędliniarz	7	1
19	522107	Sprzedawca	88	114
20	742204	Stolarz	13	32
21	722204	Ślusarz	19	19
22	743702	Tapicer	3	2
23	343101	Technik administracji	12	0
24	341902	Technik ekonomista	67	65
25	341501	Technik handlowiec	44	45
26	321203	Technik hodowca koni	59	60
27	312102	Technik informatyk	19	11
28	311502	Technik mechanik	24	11
29	311503	Technik mechanizacji rolnictwa	0	20
30	341403	Technik organizacji usług gastronomicznych	33	27
31	412102	Technik rachunkowości	17	16
32	321208	Technik rolnik	24	34
33	311911	Technik technologii drewna	0	8
34	321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	63	61

Biorąc pod uwagę strukturę zawodową absolwentów w powiecie starogardzkim warto zestawić informację o kierunkach kształcenia w określonych zawodach z danymi dotyczącymi pozyskiwanych ofert pracy przez Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim, a także szans na zatrudnienie w danym zawodzie.

W tym celu przedstawione zostało poniżej zestawienie liczby absolwentów w danym zawodzie, liczby ofert w danym zawodzie oraz liczby osób zarejestrowanych w danym zawodzie.

TABELA NR 9

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę na terenie powiatu w roku 2007	Przewidywani absolwenci w roku 2008	Liczba ofert w danym zawodzie w roku 2007	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wg stanu na 31.12.2007 r.
1	000000	Bez zawodu (absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych)	1265	1131	13	1313
2	721304	Blacharz	12	6	14	0
3	721303	Blacharz samochodowy	5	7	16	21
4	741201	Cukiernik	6	9	1	18
5	713101	Dekarz	0	2	16	20
6	724102	Elektromechanik pojazdów samochodowych	3	1	8	13
7	724201	Elektryk	9	15	2	30
8	514102	Fryzjer	16	6	26	35
9	742304	Krawiec	1	2	14	40
10	512202	Kucharz małej gastronomii	34	29	3	33
11	714202	Lakiernik	0	1	26	10
12	714103	Malarz tapeciarski	3	5	8	5
13	723106 723105 723104	Mechanik pojazdów samochodowych / Mechanik samochodów osobowych / Mechanik samochodów ciężarowych	37	30	11 29 13	2 29 2
14	725110	Monter elektroniki	6	2	1	2
15	713604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	3	5	36	23
16	712102	Murarz	1	2	147	75
17	741203	Piekarz	11	20	15	32
18	741104	Rzeźnik wędliniarz	7	1	3	15
19	522107	Sprzedawca	88	114	640	1038
20	742204	Stolarz	13	32	251	48
21	722204	Ślusarz	19	19	189	106
22	743702	Tapicer	3	2	120	34
23	343101	Technik administracji	12	0	157	50
24	341902	Technik ekonomista	67	65	6	150
25	341501	Technik handlowiec	44	45	59	35
26	321203	Technik hodowca koni	59	60	4	4
27	312102	Technik informatyk	19	11	18	8
28	311502	Technik mechanik	24	11	0	21
29	311503	Technik mechanizacji rolnictwa	0	20	1	2
30	341403	Technik organizacji usług gastronomicznych	33	27	0	13
31	412102	Technik rachunkowości	17	16	5	14

32	321208	Technik rolnik	24	34	0	41
33	311911	Technik technologii drewna	0	8	3	17
34	321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	63	61	0	40

Analizując powyższe dane można dojść do następujących wniosków:

1. Problem ze znalezieniem zatrudnienia mogą mieć osoby w następujących zawodach:

- Asystent ekonomiczny „341902”, gdzie na 6 zgłoszonych ofert pracy przypadają 150 osób bezrobotnych, natomiast przewidywana liczba absolwentów w 2008r. to 61 osób (w roku 2007 kierunek ten ukończyło 63 osoby)
- Technik żywienia i gospodarstwa domowego „321402”, gdzie nie było żadnej oferty pracy w tym zawodzie, a było 40 osób bezrobotnych,
- Technik hodowca koni „321203”, gdzie na 4 oferty były 4 osoby bezrobotne, natomiast przewidywana liczba absolwentów w 2008r. to 60 osób (w roku 2007 kierunek ten ukończyło 59 osób)
- Technik organizacji usług gastronomicznych „341403”, gdzie na 0 ofert pracy przypadło 13 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, a przewidywanych absolwentów w 2008r. jest 27 (w roku 2007 ten kierunek ukończyły 33 osoby)
- Technik rolnik „321208”, gdzie nie było żadnej oferty pracy w tym zawodzie, a było 41 osób bezrobotnych, natomiast przewidywana liczba absolwentów w 2008r. to 34 osoby (w roku 2007 kierunek ten ukończyło 24 osoby)

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że absolwenci powyższych kierunków (oprócz Asystenta ekonomicznego), w zdecydowanej większości nie zasilą rejestru urzędu pracy, co potwierdza liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w tych zawodach w urzędzie pracy, ponieważ swoją drogę zawodową będą kontynuować uprawiając lub prowadząc hodowlę zwierząt w ramach własnego gospodarstwa. Natomiast absolwenci kierunku Asystent ekonomiczny w krótkim czasie po rejestracji w urzędzie pracy w zdecydowanej większości podejmują staż absolwencki, dzięki któremu następuje ich aktywizacja zawodowa. Udział w stażu nie pozbawia ich statusu osoby bezrobotnej co wpływa na ogólną liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w tym zawodzie.

2. Na podstawie zebranych danych prognozować można, że w niedługim czasie zaistnieje niedobór w następujących zawodach:

- Tapicer „743702”, gdzie na 120 ofert przypada 38 osób bezrobotnych, natomiast przewidywana liczba absolwentów wynosi zaledwie 3 osoby
- Dekarz „713101”, gdzie na 16 ofert pracy przypada 20 osób bezrobotnych, natomiast przewidywana liczba absolwentów wynosi zaledwie 2 osoby (w roku 2007 żaden absolwent nie legitymował się takim kierunkiem wykształcenia)
- Fryzjer „514102”, gdzie na 26 ofert pracy przypada 35 osób bezrobotnych, natomiast przewidywana liczba absolwentów wynosi 6 osób
- Murarz „712102”, gdzie na 147 ofert przypada 75 osób poszukujących pracy w tym zawodzie, natomiast przewidywana liczba absolwentów to zaledwie 2 osoby (w 2007 roku kierunek ten ukończyła tylko 1 osoba)
- Ślusarz „722204”, gdzie na 189 ofert pracy przypada 106 osób bezrobotnych w tym zawodzie, przewidywana liczba absolwentów 19 (w 2007 r. kierunek ten ukończyło również 19 osób)
- Stolarz „742204”, gdzie na 229 ofert pracy przypada 130 osób bezrobotnych, przewidywana liczba absolwentów to 14 osób
- Lakiernik wyrobów drzewnych „714202”, gdzie na 26 ofert pracy przypada 10 osób bezrobotnych, przewidywana liczba absolwentów to 1 (w 2007 r. żaden absolwent nie posiadał zawodu lakiernika)

Przedstawione powyżej kierunki edukacji powinny znaleźć się w obszarze szczególnego zainteresowania instytucji oświatowych naszego powiatu. Liczba ofert w tych zawodach wpływających do urzędu pracy w niekorzystny sposób koreluje z liczbą absolwentów. Nawet w przypadku takich zawodów jak Ślusarz czy Fryzjer, gdzie pozornie na jedną ofertę pracy przypada sporo osób bezrobotnych należy uwzględnić fakt, że kwalifikacje większości z tych osób uległy dezaktualizacji spowodowanej długą przerwą w wykonywaniu zawodu. Natomiast liczba absolwentów może okazać się niewystarczająca do zaspokojenia potrzeb lokalnego rynku pracy.

W ostatnim czasie przeprowadzono wiele badań mających na celu analizę potrzeb rynku pracy, uwzględniającą możliwości szkół w skutecznym zaspokajaniu w kadry tegoż rynku. Kadry wyposażone w kwalifikacje najczęściej poszukiwane przez pracodawcę.

Jednym z takich badań jest opracowanie pt: „Strategia Zatrudnienia 2006-2008”⁴, której celem było określenie roli powiatowego urzędu pracy jako pośrednika w zatrudnieniu. Pracodawcy wypowiedzieli się poprzez kwestionariusz wywiadu pogłębionego, w którym wskazywali na liczne problemy pojawiające się na rynku pracy. W wypowiedziach badanych często pojawiał się wątek postaw związanych z wykonywaniem zawodu. Postawy jakie prezentują absolwenci, młodzi pracownicy są przedmiotem krytyki pracodawców. W ich opinii młodzi ludzie posiadają co prawda umiejętności pracowania, lecz brakuje im praktyk zawodowych lub jest ich za mało. Pracodawcy twierdzą, że szkoła ma uczyć motywacji do pracy, szacunku do pracy i pracodawcy, tym samym szacunku dla siebie. Postawy jakie w opinii badanych przejawiają pracownicy „świeżo” po szkołach pozostawiają wiele do życzenia, wg nich szkoły powinny takie postawy kształtować. Dla badanych pracodawców, programy szkolnictwa ogólnego i zawodowego są przeciążone informacjami teoretycznymi, przez co brakuje czasu na kształcenie praktycznych umiejętności. Pracodawcy podkreślają, że młodzież po szkołach nie jest dobrze przygotowana do zawodu, ponieważ często głęboka wiedza teoretyczna nie jest poparta odpowiednią praktyką i rzeczywistymi umiejętnościami.

Istotne miejsce w wypowiedziach badanych pracodawców zajmują spostrzeżenia dotyczące dokonującej się współcześnie ewolucji ogólnych trendów w edukacji. Przedmiotem uwagi badanych pracodawców stał się spadek ilości szkół zawodowych, technicznych i zawodowo sprofilowanych.⁵

O szansach młodych ludzi na rynku pracy, zarówno w momencie przejścia ze szkoły do pracy, jak i dalszym przebiegu ich kariery zawodowej, decydujące znaczenie mają ich kwalifikacje zawodowe. Jeśli zdefiniować je jako „wyczone lub nabyte w drodze doświadczenia sprawności lub umiejętności potrzebne do wykonywania określonej pracy lub zadania w sposób kompetentny” to przed wszystkim zależą one od zasobu wiedzy zdobytej w procesie edukacji szkolnej. Poziom wykształcenia jest tu wiodący z punktu widzenia zdobytej wiedzy, ale nie bez znaczenia są także posiadane umiejętności. Z tego względu opisując kwalifikacje najczęściej odwołujemy się poziomowi wykształcenia. W przypadku absolwentów rola systemu edukacji w pozyskiwaniu tych kwalifikacji z punktu widzenia poziomu wykształcenia jest decydująca. Powinien on wobec tego dostosować się do zmieniającej się rzeczywistości społecznej i gospodarczej, tak aby jak najlepiej przygotować młodych ludzi do wyzwań związanych z pracą w dynamicznie przekształcającej się gospodarce.

Absolwenci z ostatnich kilku lat są lepiej wykształceni niż generacja z początku i połowy lat 90. Najnowsza generacja absolwentów wkracza na rynek lepiej przygotowana do pracy. Mają oni przed wszystkim wyższe kwalifikacje, coraz więcej młodych ludzi wybiera ścieżkę edukacji

⁴ „Strategia Zatrudnienia 2006-2008. Powiaty: kwidziński, malborski, nowodworski, starogardzki, sztumski, tczewski”, Opracowanie Uniwersytet Gdański. Pracownia Realizacji Badań Socjologicznych, Malbork 2006

⁵ „Strategia Zatrudnienia 2006-2008. Powiaty: kwidziński, malborski, nowodworski, starogardzki, sztumski, tczewski”, Opracowanie Uniwersytet Gdański. Pracownia Realizacji Badań Socjologicznych, Malbork 2006

z nastawieniem na najwyższy poziom wykształcenia, stąd rosnący odsetek uczniów liceów ogólnokształcących. W powiecie starogardzkim liczba absolwentów liceów ogólnokształcących i profilowanych wynosiła w 2007 roku 1265, w roku 2008 będzie to 1131 absolwentów.

Z punktu widzenia szans absolwentów na rynku pracy ważny jest także poziom nauczania w szkole, dostosowanie programu kształcenia do potrzeb pracy zawodowej, a więc prawidłowe proporcje pomiędzy zajęciami teoretycznymi i praktycznymi, jakość realizowanych zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, a także możliwości wyboru zajęć dodatkowych.

Nie ulega wątpliwości, że możliwie szybkie pozyskanie interesującej pracy po zakończeniu nauki jest ważnym celem dla zdecydowanej większości absolwentów. Możliwość zrealizowania tych dążeń ma istotne znaczenie dla młodych ludzi, którzy wkraczając w dorosłe życie i samodzielność zawodową oczekują pozytywnej konfrontacji swoich wyobrażeń z rzeczywistością, pomyślnego sprawdzenia swoich kwalifikacji z wymaganiami na konkretnym stanowisku, zrealizowania swoich oczekiwań związanych z pracą. Niestety, te oczekiwania absolwentów okazywały się często niemożliwe do osiągnięcia, przynajmniej zaraz po ukończeniu nauki.

Dodajmy jeszcze, że szanse absolwentów na uzyskanie pracy zaraz po ukończeniu nauki są dość silnie zróżnicowane w zależności od poziomu wykształcenia. Stosunkowo największe możliwości podjęcia pracy mają absolwenci szkół wyższych, a następnie z wykształceniem zasadniczym zawodowym, najmniejsze zaś – absolwenci szkół średnich ogólnokształcących. W lepszej sytuacji po ukończeniu nauki są też mężczyźni niż kobiety.⁶

⁶ Badanie aktywności zawodowej absolwentów w kontekście realizacji programu „Pierwsza Praca”, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy, Warszawa 2008